

VÍKEND V ČECHÁCH

in.ihned.cz/cr

Akce

SVÁTEK OSKERUŠÍ

sobota 11. března

Tvarožná Lhota, Hodonínsko

Vše o oskeruších od A do Z, besedy, poradenství, košť pálenek, výstavy, kulturní program, otevření soutěže „Oskeruše nejkrásnější 2006“.

Akce začíná v 15 hodin.

• Další informace poskytnete: Kulturní dům, Tvarožná Lhota, tel.: 606 616 115, e-mail: durna.josef@seznam.cz

OSKERUŠE V DĚJINÁCH

O užívání plodů oskeruše jako léku na střevní potíže se zmiňuje řada historických pramenů. Plody po sklizni se zpravidla rozpůlily a nechaly usušit na slunci.

Už Vergilius (400 př. n. l.) dokládá výrobu oskerušového vína u Skythů v jihovýchodní Evropě. Dioskiris (1598) používal rozemleté plody místo mouky z ječmene. Apicius doporučoval oskeruši jako pochoutku po jídle. Tak se jedla především v italských domácnostech. Ve své kuchyňce, nejstarší na světě, zaznamenal například recept k přípravě oskerušové pomazánky.

FOTO: VÍT HRDOUŠEK

Botanik Micheli (1679 – 1737) popsal sedmadvacet různých odrůd, které byly na počátku osmnáctého století podávány na stole toskánského velkovévody. V literatuře je možné narazit také na

odkazy na obchod s plody oskeruše. Seligman (1770), který sám tyto plody v Londýně nakupoval, si ale v jednom ze svých spisků posteskl: „Ale léta se už oskeruše v zahradách nenašla.“ Nejstarší zobrazení prodeje tohoto ovoce je ze třetí čtvrtiny patnáctého století. Podle doprovodného textu plody chránily před cholerou a uzdravovaly žaludek.

FOTO: VÍT HRDOUŠEK

→ sousedící kapli svaté Barbory, na severovýchodní straně zase jistě upoutá proslavené poutní místo – Svatý Antoníček u Blatnice.

Malíř folklóru

Pokud vás alchymie související s neobvyklými plody unaví, můžete vyrazit i do vzdálenějšího okolí. Začít se dá třeba hned v sousední vsi. Nenápadná vesnice Kněždub je spojena se jménem velkého umělce. V roce 1861 se tady narodil Joža Úprka. Malíř, jehož pestrobarevné obrazy života na Slovácku obdivovala svého času celá Evropa.

Slovácký Slavín je místem odpočinku mnoha známých regionálních umělců.

Je dobré se zastavit nejprve u jeho rodného domu. Nemůžete jej minout. Je to nejhezčí stavení u hlavní silnice. Památkově chráněný dům s tradiční modrou podrobnávkou a štukovanou omítkou byl zrekonstruován teprve loni. Uvnitř se skrývají dobové expozice připomínající Úprkův život a dílo. Nejen jeho. Expozice je věnovaná i jeho bratru Františkovi, významnému sochaři. (Mimo turistickou sezónu je nutné si prohlídku domluvit předem na telefonním čísle 518 327 223). Joža Úprka sice během svého bouřlivého života Kněždub a rodné Slovácko několikrát opustil, vždy se však vrátil. Jeho nejznámější díla „Pouť u svatého Antonínka“ a „Jízda králů“ byla inspirována právě pestrobarevností místních krojů a zvyků, které místní dodržují takřka bezezbytku dodnes.

Slovácký Slavín a „svatí“ astronauti

Svou životní pouť Úprka zakončil jen pár desítek metrů od rodného domu, na kněždubském hřbitově. „Hřbitůvek bývá nejednou s hrstí a pýchou nazýván Slováckým Slavínem. ...pod klenbou věkovitých lip mají svůj hrob a sní svůj věčný sen velcí synové Slovácka,“ píše se na ceduli u vchodu. A opravdu, hned za hřbitovní zdí leží hrob Úprky, jeho bratra Franty a dalšího kněždubského rodáka, malíře Antoša Frolka. I jemu učarovala krojová pestrost Slovácka, i on nejčastěji maloval venkovany.

Navštívit Slovácký Slavín je třeba i kvůli pseudogotickému kostelu sv. Jana Křtitele z roku 1898. Pozoruhodný je zejména interiér. Moderním stylem jej před lety vymaloval Vojmír Vokolek. Tak nezvyklým, že místní věřící si nejprve přinesli kbelíky s vápnem

Strážnice: folklór a středověk ve stáletém spojení.

a chtěli stěny přemalovat. Svatí, vyobrazení ve zvláštních hábitech, jim víc než uctívání biblické postavy připomínali astronauty.

Není plž jako Plž

Stačí jen letmý pohled, abyste pochopili ten zvláštní název. Plže. Tak se říká vinným sklepům v nedalekém Petrově. Unikátní stavby, připomínající obří hlemýždě bez ulit, jsou chráněny jako památková rezervace. Není divu, osmasedmdesát sklípků se malebně tísní na svahu kolem dvou návsí, kde se odehrává veškerý život ve „viničním městečku“.

Sklepy se připomínají již v 15. století, to v nich obyvatelé hledali úkryt před nájezdníky. Tedy jen v nouzi nejvyšší. Jinak sloužily k výrobě a uchovávání vína. Sklepy jsou vesměs tři metry široké a patnáct dlouhé, v zemi zahloubeny jen z části. Vstupuje se do nich barokními portály s typickou modrou podrobnávkou a bílou „ličkou“. Nejprve se návštěvník ocitne v předsklepi – lisovně. Tady vinař zpracovává hrozny, než je v tekutém stavu uloží do beček. Ve vstupní síni se najde

Fakta o oskeruších

Jeřáb oskeruše (*Sorbus domestica*) jinak zvaný oskeruše domácí je mohutný strom z čeledi Rosaceae. Roste zvláště ve střední a jihovýchodní Evropě. Nevytváří souvislé porosty, roste roztroušeně ve světlých lesích a remízích. Snad největší strom v celé střední Evropě objevili botanici nedaleko Radějova. Kmen má po obvodu 458 cm, rozložitá koruna dosahuje jedenácti metrů, široká je o sedm víc. A stárí? To se odhaduje na čtyři sta let. Po celé Moravě napočítali nadšenci na tisíce vzrostlých jedinců oskeruší. Avšak většina stromů, zvláště ve volné krajině, je již vysokého stáří. Plodí jen málokeré. Pokud jsou ale při síle, dávají až jednu tunu plodů ročně. Jejich krásně barevné dřevo patří k nejtvrdším mezi evropskými dřevinami.